

Utbildningsnämnden

Studie om skolors arbete med elever i riskzonen för att bli obehöriga till gymnasieskolan

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Nackas skolor lyckas sammantaget mycket väl i jämförelse med andra kommuner med att ge elever i årskurs 9 gymnasiebehörighet. En studie av hur skolor diskuterar, organiserar och genomför åtgärder för elever i riskzonen att inte bli behöriga till gymnasieskolan har genomförts av två konsulter, som intervjuat rektorer och lärare på fem skolor i Nacka. Studien visar att arbetet med elever i riskzonen på skolorna har hög prioritet och ofta fungerar väl, men också att det finns skillnader mellan och inom skolor när det gäller till exempel, hur strukturerat arbetet är liksom när det gäller personalens synsätt på elevernas möjligheter att lyckas. Studien visar också vikten av att varje skola utvecklar sitt eget arbete när det gäller systematisk granskning av de egna insatserna. Utbildningsnämnden arbetar redan på olika sätt med att stödja det systematiska kvalitetsarbetet. Utbildningsenheten kommer framöver att uppmärksamma dessa frågor än mer.

Ärendet

Att alla elever blir behöriga¹ till gymnasieskolan när de går ut årskurs 9 har varit en prioriterad fråga för utbildningsnämnden under flera år. Våren 2013 saknade 59 elever behörighet till gymnasieskolan vid de totalt 16 skolorna som har årskurs 9 i kommunen. Andelen elever som inte blir behöriga har under ett antal år legat på cirka 5 procent, vilket är lågt i jämförelse med de flesta andra kommuner.

Utbildningsenheten (dåvarande kultur- och utbildningsenheten) har tidigare år kartlagt vad som ligger bakom att elever inte blir behöriga, genom bland annat enkäter till skolorna och

¹ För behörighet till yrkesprogram krävs godkänt i svenska, engelska och matematik samt fem ytterligare ämnen. För behörighet till högskoleförberedande program krävs behörighet i svenska, engelska och matematik och i minst nio andra ämnen. Se 16 kap. 30-31 §§ skollagen. Här avses det första måttet dvs. lägst E i åtta ämnen (inklusive engelska, matematik och svenska) under vårterminen i årskurs 9.

intervjuer med elever. Undersökningarna har bland annat visat att de obehöriga eleverna utgör en heterogen grupp, som behöver olika typer av stöd. Skolorna prövar olika insatser, men arbetssätt och struktur i arbetet varierar. Relevant forskning har också sammanställts i tidigare ärenden.²

I detta ärende redovisas en studie som har genomförts av två konsulter under november 2013 till maj 2014. Studien fokuserar på skolornas insatser och undersöker hur skolor diskuterar, organiserar och genomför åtgärder för elever i riskzonen. Syftet har också varit att belysa om det finns skillnader mellan olika skolor, och då särskilt mellan skolor som under flera år har hög eller låg andel obehöriga elever. Studien baseras på intervjuer på fem skolor i två omgångar, och resultaten har också diskuterats på seminarium där representanter från flera skolor deltog.

En slutsats i studien är att det inte finns några systematiska skillnader mellan skolorna som kan förklara skillnader i vilken utsträckning elever blir behöriga. I flera avseenden är skillnaderna större inom skolorna än mellan dem, skriver författarna, och menar samtidigt att alla de fem besökta skolor gör goda insatser för att motverka att elever inte blir behöriga till gymnasiet.

Studien visar att också det finns skillnader mellan skolor i hur strukturerat arbetat är, hur åtgärder utformas och hur samarbetet med andra aktörer utanför skolan fungerar. Författarna konstaterar också att det finns skillnader i lärares och rektorers inställning, såväl mellan som inom skolor, till huruvida alla elever faktiskt kan nå målen.

Studien visar att samtliga intervjuade skolor anser att de har tillräckliga resurser för att möta elevers olika behov. Gemensamt för skolorna är att de ser att verksamheten kan utvecklas genom att öka kompetensen hos personalen och utnyttja befintliga resurser på ett mer effektivt sätt, och flera uttrycker önskemål om mer erfarenhetsutbyte kollegor emellan för att utveckla arbetssätt och behov av att bättre utvärdera de egna insatserna. Ledningen på flera skolor betonar vikten av att möjliggöra ständig kompetensutveckling. Flera intervjuade menar att de behöver dra bättre nytta av specialpedagogiskt kunnande som finns på skolorna och utveckla samarbetet med andra aktörer.

Utbildningsenhetens kommentar

Nackas skolor lyckas sammantaget mycket väl i jämförelse med andra kommuner med att ge elever behörighet till gymnasieskolan i årskurs 9. Studien ger vid handen att detta är ett resultat av att arbetet med elever i riskzonen har hög prioritet och oftast fungerar väl. Att få

² Se

http://infobank.nacka.se/handlingar/utbildningsnamnden//2013/20130612/05_tjskr_obehoriga_elever_2012.pdf

http://infobank.nacka.se/handlingar/utbildningsnamnden//2012/20120315/08_tjsk_fordjupning_obehoriga_2011.pdf

http://infobank.nacka.se/handlingar/utbildningsnamnden//2011/20111110/05_tjskr_uppfoljning_obehoriga_elever_varen2011.docx

alla elever att nå behörighet ställer krav på hög kompetens och samordning, men även att goda relationer mellan elev och lärare prioriteras, vilket den tidigare intervjustudien visade. Det finns inga standardlösningar i detta arbete utan arbets sättet behöver utgå från varje elevs behov. Att det finns skillnader mellan och inom skolor när det gäller till exempel hur strukturerat arbetet är liksom när det gäller synsätt på elevers förmåga visar dock att det är angeläget att frågorna fortsätter att prioriteras och diskuteras på skolorna i kommunen. Denna studie kan användas som ett underlag i skolors diskussioner.

Rapporten betonar vikten av varje skola utvecklar sitt eget arbete när det gäller systematisk granskning av skolans egna insatser. Vikten av kollegialt lärande för att öka måluppfyllelsen betonas också bland annat av Skolverket med stöd i forskning. Utbildningsnämnden stödjer redan skolornas arbete med detta på flera sätt, genom modeller för systematiskt arbete i så kallade analysgrupper, som kommer att prövas ytterligare under nästa läsår, och genom kvalitetspriset Fjädersn. Det är värt att notera att bland årets Fjädersnpristagare finns tre kommande artiklar med stark anknytning till detta område. Det gäller elever som inte går i skolan till följd av sociala problem eller fobier men också elever med hög intelligens eller särbegåvning som inte blir tillräckligt stimulerade i skolan. Även modellen för skolors kvalitetsanalys och de seminarier som genomförts för att stödja det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att stödja skolors utvecklingsarbete. Utbildningsenheten bedömer att Utbildningsnämndens system stödjer skolornas arbete väl. Utbildningsenheten kommer att i kontakter med rektorer och i kommunens kvalitetsanalys för 2014 uppmärksamma frågor om hur skolor granskar sitt eget arbete bland annat när det gäller elever i riskzonen. Utbildningsenheten bedömer att på sikt kan kompetens och former för skolors eget kvalitetsarbete behöva stödjas ytterligare.

En mindre del av de elever som inte blir behöriga till gymnasieskolan är nyinvandrade till Sverige. Dessa elever har inte varit i fokus i studien. Även för dessa elever är det självfallet viktigt att stödet utformas baserat på elevens behov och förkunskaper. Utbildningsenheten har påbörjat ett särskilt arbete för att följa upp skolornas arbete med nyanlända elever.

Carina Legerius
Utvärderingsexpert

Per Gunnar Rosengren
Utbildningsexpert

Bilaga

Rapport från Peter Stern och Anders Håkansson, 2014